

Sortida d'estudi al Vendrell i la seva rodalia

Antonio GÓMEZ i ORTIZ

El dissabte dia 15 d'abril, un grup de socis i d'amics de la Societat Catalana de Geografia efectuaren una sortida d'estudi al Vendrell i a la seva rodalia. Fou una visió general des del Montmell fins a la mar que, gairebé, abastà tot el que constava a la convocatòria de l'excursió.

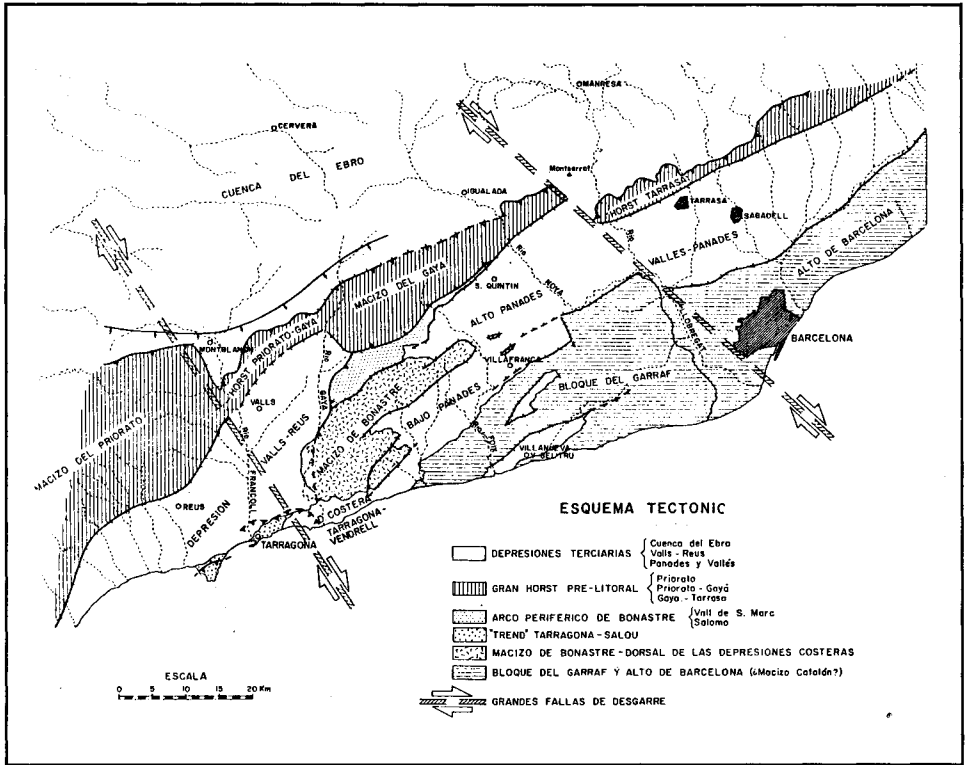
La visita constà de quatre parts ben individualitzades que permeteren, junt amb les explicacions i les observacions fetes durant el camí, una comprensió d'un sector força difícil, pel seu emplaçament, per les tensions fortes que està rebent, per l'impacte que hi té l'evolució recent de Catalunya, per la mateixa estructura geològica, fins i tot.

A) *La reunió a l'Ajuntament del Montmell* (la Juncosa), amb el secretari municipal i l'arquitecte municipal, permeté l'estudi de l'estructura del municipi, de la incidència que en la seva evolució tenen les segones residències, de les expectatives «post crisi», dels problemes dels municipis petits i de la proposta de la possible regió del «Gran Penedès», de l'establiment de comunicacions de debò en l'interior del municipi, etc.

Fou un debat molt interessant que més tard continuà mentre es visitaven el nucli de la població, el molí vell, les feixes de conreus, l'església frustrada, etc.

B) *L'explicació del professor Gómez Ortiz*, pel camí del vell Montmell serví per al coneixement de la contrada. El professor Gómez Ortiz va dir que «el Montmell es una de las unidades de relieve inmersas en el denominado macizo de Bonastre. Se trata de una suave alineación montañosa, dispuesta de NE-SW, de suave ondulación cuyo punto culminante es la Atalaia, fijada al norte de Montmell de Juncosa.

El macizo de Bonastre es un dispositivo morfoestructural que obstruye, en su margen suroccidental, la fosa tectónica del Penedès, separándola, además, de aquella otra de Valls-Reus. En su conjunto actúa a manera de horst interfosas dispuesto de forma tal que su extremo septentrional está adosado a la Cordillera Prelitoral Catalana, a través del macizo de Gaià, mientras que su límite meridional desaparece bajo los materiales pliocuaternarios litorales, kilómetros antes de llegar a la línea de costa.

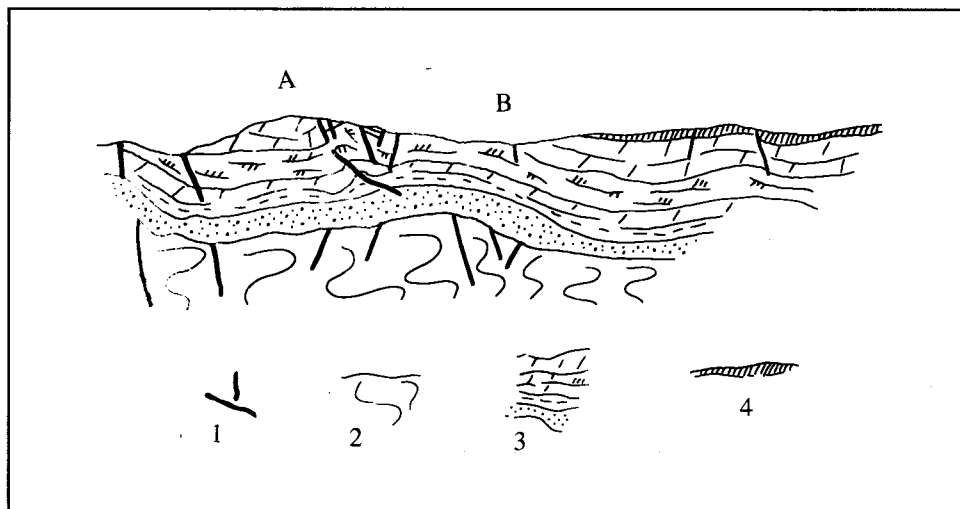

(GRAVAT: L'ESQUEMA TECTÒNIC)

El ramal orográfico de Bonastre mantiene una estructura compleja debida a la mezcla de estilos, pues éstos se definen por importantes imbricaciones de sistemas de pliegues estilo jurásico con orientación NE-SW y redes de fallas, con idéntica dirección dominante, que tienden a compartimentarlos, creando en el seno de las grandes morfoestructuras plegadas depresiones y fosas tectónicas. La morfología viene marcada por la litoestructura, pues los relieves más enérgicos se esculpen en las series del Jurásico y Cretácico mientras que las depresiones valladas coinciden con afloramientos de margas o calizas arenosas del Trias.

El Montmell es un claro ejemplo de tal organización litoestructural. Se trata de una orografía de estructura plegada labrada en materiales mesozoicos, predominantemente calcáreos. En muchos tramos los pliegues se encuentran desarticulados por redes de fallas. Uno de sus relieves más significativos es la Atalaia (828 m), en la cabecera del torrente del Prat. El promontorio que conforma el paisaje de la zona corresponde a un sinclinorio del que solamente se conserva la charnela. Todo él está labrado en las calizas dolomíticas del Jurásico por lo que la carstificación es una de las notas más sobresalientes del modelo local. Al sur de la Atalaia se abre, con dirección NE-SW, conforme a los ejes de plegamiento de la región, el surco de Juncosa, instalado en los materiales deleznable del Trias (margas dolomíticas tableadas, arcillas rojas y yesos). El surco conforma un valle excavado en una antigua estructura anticlinal muy desmantelada por mecanismos tectóni-

cos y modelada por procesos erosivos. El talweg se inscribe en el Trias y las vertientes en los materiales calcáreos del Jurásico y Cretácico suprayacentes.

Tall transversal del solc de Juncosa (Mapa geològic d'Espanya, 1/50.000 Valls).

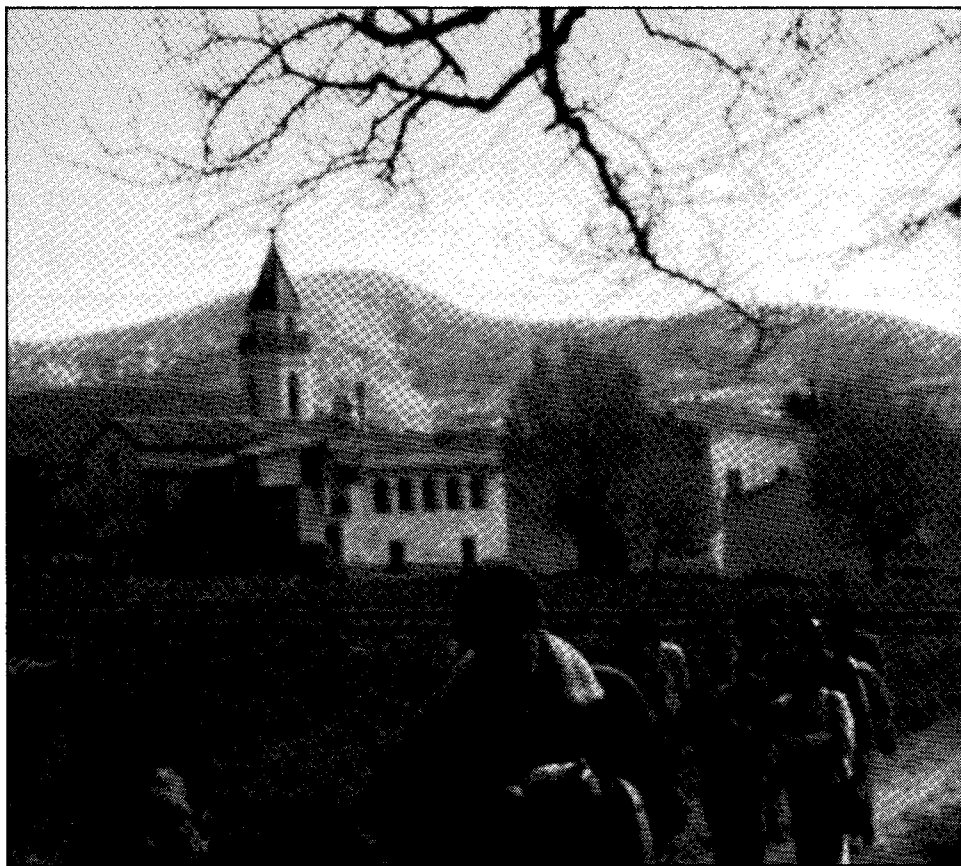
1. Fractura, dislocació; 2. Sèries del Devònic; 3. Sèries del Triàsic; 4. Sèries del Cretàcic; A. Alineació de Montmell; B. Solc de Juncosa.

Al peu del Montmell, el professor Antonio Gómez Ortiz explica les característiques geomorfològiques de la contrada i comenta alguns gràfics i mapes.

C) *La visita al sector litoral del Vendrell*, acompanyats del secretari de l'Alcaldia permeté veure, des del terrat del disbarat urbanístic més gros i més alt, «tot» el que està passant i el tipus d'urbanisme que imperà els darrers decennis de la dictadura i els esforços que s'han d'efectuar per assajar de convertir aquella mena de rebombori en una ciutat aprofitable per a una residència normal.

D) *La reunió amb el batlle*, després del dinar que oferí al grup, va permetre conèixer molts detalls de la vida local i comarcal, i va permetre constatar que l'alcalde senyor Martí Carnicer és un dels polítics municipalistes i «territorialistes» més ben documentat de l'hora actual. Era interessant veure com de les seves explicacions en podien anar derivant idees generals que servien per entendre qüestions greus plantejades a altres indrets de Catalunya.

El recorregut pel terme de la Juncosa del Montmell permeté l'estudi d'aspectes diversos d'actualitat, referents a la transformació de l'agricultura, a la migradesa de les comunicacions, a l'impacte del turisme, etc.

Algunes de les dades que figuren al fulletó que s'havia repartit, permeteren formular preguntes més concretes que, amb les respostes del senyor Carnicer, ajudaren a enriquir el debat i els coneixements de la comarca.

Població en el 1900 i 1986 al Baix Penedès

	1900	1986
Albinyana	1.118	636
L'Arboç	1.918	3.713
Banyeres del Penedès	789	1.570
Bellvei	848	914
la Bisbal del Penedès	1.630	1.289
Calafell	1.257	5.842
Cunit	388	1.217
Llorenç del Penedès	883	1.225
Montmell	1.018	232
Sant Jaume dels Domenys	1.475	1.103
Santa Oliva	635	1.252
el Vendrell	5.103	13.328
BAIX PENEDEÀS	17.062	32.321

Població segons el lloc de naixement (en %)

	nascuts a Catalunya	nascuts Andalusia	nascuts resta Espanya	nascuts estranger
Calafell	62,7	19,5	16,1	1,7
el Vendrell	62,3	15,3	19,1	3,3
resta de municipis	66,7	15,3	15,9	2,1
BAIX PENEDEÀS	64,1	16,1	17,7	2,1
CATALUNYA	65,2	15,3	17,8	1,7

Població per edats (en %)

	0-14	15-29	30-44	45-64	65 i +
Calafell	23,3	23,1	20,0	22,3	11,3
el Vendrell	24,7	24,9	20,0	19,9	10,5
resta de municipis	22,4	23,6	19,1	23,1	11,8
BAIX PENEDEÀS	23,5	24,0	19,6	21,6	11,3
CATALUNYA	21,7	23,3	19,9	22,8	12,3

Població segons la branca d'activitat (en %)

	agricultura	indústria	construcció	serveis
Calafell	2,1	31,4	14,6	51,9
el Vendrell	4,2	26,4	13,5	55,9
resta de municipis	14,0	48,7	10,3	27,0
BAIX PENEDEÀS	7,8	35,6	12,4	44,2
CATALUNYA	4,6	48,1	5,3	42,0

Baix Penedès

	Superfície municipal	Superfície conreada	Secà	Regadiu	Vinya %	Ametller %	Olivera %	Garrafer %	Cereal %
Albinyana	1.946	549	519	30	63	11,5	10	-	11
Arboç	1.417	1.294	1.247	47	42	1,5	1	-	29
Banyeres del Penedès	1.214	986	968	18	39	3	9	3	13
Bellvei del Penedès	847	687	659	28	29	8	11	17	12
Bisbal del Penedès, La	3.259	1.252	1.230	22	32	22	23	3	10
Calafell	1.984	570	566	4	37	1	8	38,5	2
Cunit	971	499	495	4	30	-	-	3	4
Llorenç del Penedès	464	426	410	16	32	13	18	-	18
Montmell, El	7.259	1.084	1.065	19	39	5	22	-	20
St. Jaume dels Domenys	2.446	1.588	1.578	10	33	9	12	6	20
Sta. Oliva	954	798	725	73	24	2	13	0,5	7
Vendrell, El	3.643	1.653	1.598	55	41	0,5	9	30	5
TOTALS	26.399	11.386	11.456	326	36,75%	6,3%	11,3%	8,4%	12,58%

P. Benajam i J. Farré: *El Penedès i la vinya*
 Barcelona, Rosa Sensat, 1980

La Junta de Govern de la Societat Catalana de Geografia es complau a remerciar tots aquells que col·laboraren a l'èxit de la sortida d'aquesta primavera: tant als redactors del dossier com a les autoritats de la regió estudiada, principalment.

Com sempre, durant el retorn, ja es començaren a preparar les sortides de l'any vinent.